

הוא גורש מהשדות

„סרבתי להיות מרגל“

חוק המועמדים להתיישבות אימרו בין השאר: „המתישב אשר אינו מעביר את חלקת-אדמתו יצא מן ה-מושב“
ניסוח רחב זה פותח, לדעת רבים, פתח רחב עוד יותר לחץ מפלגות שונות על המתישב כפייתו לרצונן. הראיה לדעה זו: תלואותיו של יחיאל פינצי, תושב מושב קדרון.

מאה ושלושים ושמונה בתים צהוריים משתרעים בקו ישר, לאורך חמישה קילומטרים צפונית לגדרה. שם המושב קדרון, ואין הוא שונה בגל מושב אחר בישראל: יושביו קמים משנתם בטרם-שחר, עובדים עד שקיעת-השמש מש-תכרים למחיתם בזיעת-אפיהם. הם גראים זקנים וקשותיב מכפי שהם באמת.

יחיאל פינצי גר באחד הבתים; אולם לביתו אין מרפסת. הטיח אשר על הכתלים מכוסה רשת של סדקים. חלקת הארמה טובעת בסכך קוצים. הלול ריק: אין בו תרנגוליות, או אוחים. כלב לבן מוטל בתוכו, משרבב את לשונו, נושם חסופות את האוויר הלוחט.

יחיאל פינצי היה בבית. הוא פתח את הדלת, כשפינו מודאגים במקצת. לחייו הצנומות צימתו זיפי-זקן. היזבו היה חסר-שניים. קשה היה להבחין שהוא רק בן 45. הוא היה עסוק מאד. הטיפול בשלושה ילדים הינו עבודה מלאה — ביחוד כשילדים אלה הינם שדי-שחת קטנים, המקפצים, משתעשים, שואלים שאלות ללא הרף.

אליעזר פריד

„עזבו אותה! עזבו אותה!“

פינויות הבית היתה מוזנחת וקודרת לא פחות מהי-צוניותו. הרצפה היתה מוזהמת. על השולחן המכוסה שכבה עבה של פירורים נערמו צלחות וריחפו עדות זבובים. על הכותל תלויה תמונת נערה יפת פנים ושחורת-עיניים. „זאת אשתי מרים“ הסביר פינצי.

מרים לא היתה בבית. כאשר חלה בעלה לפני שנה במחלת-ריאות, נאלצה היא לחפש עבודה מחוץ למושב, כדי לפרנס את המשפחה ולפרוע את החובות לסוכנות היהודית. עתה יצאה היא לעבוד בגדרה, במטבח בית ההבראה של זאב פון ויזל.

הוא לא נמה לציונות

פינצי לא היה ציוני מימיו. הוא לא נטה לציונות אפילו בשבתו בעיריה סאפליט, יוגוסלביה. הוא עבד כרואה חשבון בחברה מסחרית גדולה. שם פגש הוא במרים, אשר היתה מכונה אז בשם מריה.

עיניה הזוהרות, סנטרה בעל גומות-החן ואמונתה בחייה, באדם ובאוישו — כל אלה הקסימו אותו למן הרגע הראשון. אהבתו למריה בערה בו אפילו כאשר נאלץ היה להמיט אל הפרטיזנים, אפילו כאשר דהרו שריוני הנאצים ברחובות העיירה.

בתוך המלחמה חזר פינצי הביתה. התחום הדתי שהפרידה בינו לבין מריה לא היתה חשובה בעיניו: הוא נשא אותה לאשה על אף הכל. כאשר חיכו הם לילדם הראשון אמרה לו מריה: „אם זה יהיה בן, נקרא לו בשם שלום.“ זה היה בן — וכיום מפותח עיניו הנוצצות ורגליו השזופות של שלום בן-השבע, בין בתיה הלבנים של קדרון.

לדברי פינצי באה לו עלייתו לישראל כהפתעה. „נסתפנו עם גל-העולים. כולם עלו וגם אנחנו הצטרפנו. חשבהי שכאן יהיה מצבו של הילד טוב יותר; אולם נראה כי היתה זאת תקוות-שווא.“

הממשלה הבטיחה ארץ זבת חלב ודבש לכל אלה שילכו לרתישבות. יחיאל פינצי האמין להבטחה. החליט להתישב עם משפחתו במושב קדרון, המורכב בעיקר מעולי-יוגו-אולם רואה-החשבון לשעבר לא ידע כי כדי להשיג הלב עליו לטפל בפרות וכדי לקבל דבש עליו להקים מכורזת. על אף כל זאת השתדל הוא כמיטב יכולתו — עד אשר נפל למשכב.

מאז התפתחו העניינים במהירות מסחררת. „איכר אינו יכול להרשות לעצמו להיות חולה.“ אמר פינצי. תחילה נאלץ הוא לצמצם את חלקת-הארמה המעובדת. אחר הוכרז להחזיר את הפרות, ולבסוף הובררה לו המציאות המרה: אכ יימשך המצב, יהיה הוא צפוי למוות מרעב, או משהבה — או משניהם גם יחד.

ואו התדפק מישהו על דלת-הבית.

משרה קבועה

„מנחם קראוזה בא לראותני.“ אמר פינצי, „הוא עבד במזכירות המושב. הוא אמר שמצבי הקשה ידוע לו. הציע לי משרה קבועה בשירות-הבטחון. חשבתי ששירות זה מטפל באירגון השמירה במושבי, והסכמתני. קבענו פגישה

למחרת היום. קראוזה חיכה לי. אתו נמצא אדם בשם פישר. „הוא שאל אותי איזו מפלגות יש במושב, ומי משתייך עליהן. הדבר לא מצא חן בעיני. אחר שאל אותי אם אני חבר-מפא”י. עניתי בחיוב. יסלח לי אלוהים, על השקר: הייתי זקוק למשרה קבועה.“

„טוב,“ אמר פישר, „אבל יהיה עליך להצטרף למפלגה אחרת ולמסור לנו אינפורמציה על האנשים המשתתפים אליה.“

„דמי עלה לראשי.“ המשיך פינצי, „קמתי ממקומי. כמעט שלא יכולתי לדבר: אתה רוצה שאהיה מרגל? פישר שתק. כמעט ובכיתי מרוב זעם ובושה: אין לי עבודה ואין לי כסף. אני חולה ומשפחתי רעבה, אבל מעודי לא עסקתי בריגול ולא אעסוק בו! אחר פרצתי במרוצה ויצאתי מן החדר.“

מצבה של משפחת פינצי הלך ורע. בינתיים התרוקן הלול מעופות. מרים עבדה בשדת השכנים, טיפלה בשלום ובאחותו וזרודת-הלחיים. טילדה, היא לא גילתה כל סימנים של דכדוך ויאוש, וכאשר היה יחיאל חוזר הביתה, שבור ורוצץ, היתה מחליקה על ראשו, אומרת: „אל תדאג. הכל יסתדר.“

אולם הדאגות לא הירפו ממנו, גדלו כפל-כפליים, לאחר שאירע מקרה מדכא שני, אשר לא היה קשר בינו לבין הפרשה כולה, הגדיר את המצב המתוח גם בלעדיו.

מריבות שכנים

לפינצי היה שכן: אליעזר פריד, החרוץ, שווף-הפנים והמשופכ. שדהו של אליעזר לא צימח קוצים. הוא עבד מבוקר ועד לילה. הוא לא עסק מימיו בפקידות, הגיע לקדרון מקיבוץ אפיקים, בו היה חבר. הוא ידע היטב כיצד להוציא חלב ודבש מן הארץ.

אשתו השנייה של פריד, זוריי, גרמה לו צרות צרורות. היא היתה קשוחה וקנאתנית, הירבתה להאשים את בעלה בבגידה, תוך פרצי-דמעות ואיומי-התאבדות. אין אפוא פלא בכך שהיא חשדה כי בעלה מאוהב במרים פינצי. היחסים בין שתי הנשים היו מתוחים ביותר. ערב אחד, כאשר נמצא יחיאל פינצי מחוץ-לביתו, פרץ פריד לאוזן מריבה כוערת עם אשתו, אל בית שכניו, ניפץ כליג ורתיסים, זק בקול-יקולות: „עזבו אותה לנפשה! עזבו אותה לנפשה!“

לאנשי-המושב היתה דעה משלהם על כל הפרשה. ריחמו על פינצי ופריד, חיבבו את מרים: „היא אשה טובה וחרוצה ואם מצויינת. גם פריד הינו בחור טוב, אבל יש לו אשה מרשעת, המפילה עליו פחד. בכל מקום שיש נשים, יש גם צרות.“

הזמנה לדין

צרוהיה של משפחת פינצי היו מרובות גם בלי הש-תפתוח של הנשים. בוקר אחד התדפק על דלת הבית פקיד של בית-המשפט, הושיט ליחיאל הזמנה לדין: חוד המושב האשים אותו בהפרת חוק המועמדים להתיישבות, על ידי הזנת אדמתו.

הדין היה קצר ומוחלט. אליעזר פריד ואחד מחברי החוזה העידו שפינצי הוביר את אדמתו, חיבל ברכוש הסוכנות. החזיר את הפרות במצב גרוע ביותר. לפני שבועיים ניתן פסק-דינו של בית-המשפט המחוזי, תל-אביב: „יחיאל פינצי יעזוב את מושב קדרון, בהתאם לחוק המועמדים להתיישבות.“

זעקה מרים: „מה נעשה? הרוצים אתם להתחזיר אותנו ליוגוסלביה?“

השיב מאיר ארגוב שהיה נוכח בעת המשפט: „אין לכם צורך להזור ליוגוסלביה, או לכל מקום אחר. הסוכנות הקבל על עצמה לספק לכם בית בגדרה, או בסביבותיה.“ כאשר שאל כתב העולם הזה את פינצי במפורש: „האם אתה תושב סכולת מן המושב, מפני שסרכת לעבוד בשירות בטחון?“ השיב הוא: „בהחלט!“

משפחת פינצי נשמה לרוחה: לפחות היה זה סיומה של פרשה קודרת. גינתיהיב מוסיפה מרים לעבוד במטבח בית-ההבראה. אין היא עוד הנערה היפהפיה, זוהרת-העיניים ומחוטבת-השפתיים, הנשקפת מתוך מסגרת התמונה. היא מרכיבה משקפיים, ושפתיה צנומות והדוקות. אולם קסמי-חיוכה לא פנ: „אל תדאג, הכל יסתדר.“

מרים פינצי

„לאן לעזוב“